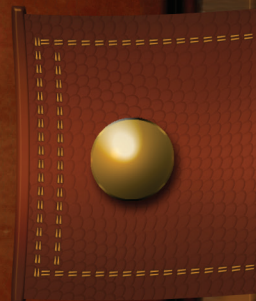

Трагом наслијеђа Републике Српске

*Exploring the heritage of
Republic of Srpska*

На просторима Републике Српске остали су трагови наслијеђа народа који је живио и опстао у крајевима ове отворене и гостољубиве земље.

Далека и нешто ближа прошлост представљена је кроз мјеста и мотиве, културно-историјске амбијенталне цјелине и занимљиве атракције. Оставила је свој печат, а ми желимо да га сачувамо и теби, путниче намјерниче, представимо.

Зато пођимо трагом наслијеђа Републике Српске, али овај пут, ненамјерно, обиђимо само неке од њих.

- Ист.Сарајево
- Вишеград
- Требиње
- Бијељина
- Бања Лука

- Фоча
- НП „Сутјеска“
- „Via Drina“
- Зворник

- Добој
- Прњавор
- Лакташи
- Шипово
- Градишка

- НП „Козара“
- Приједор

People who lived and survived on the territory of Republika Srpska left traces of their heritage in the area of this candid and hospitable country.

Distant and somewhat more recent past is represented by means of places and motifs, cultural and historic ambient and interesting attractions. It left its own mark which we would like to preserve and present to you, chance traveller.

Therefore, let's trail the heritage of Republika of Srpska, but this time, unwittingly, visiting only some of its parts.

- East Sarajevo
- Višegrad
- Trebinje
- Bijeljina
- Banja Luka
- Foča
- NP „Sutjeska“
- „Via Drina“
- Zvornik
- Doboj
- Prnjavor
- Laktaši
- Šipovo
- Gradiška
- NP „Kozara“
- Prijedor

ТРАГОМ НАСЛИЈЕЂА
EXPLORING THE HERITAGE

- РЕПУБЛИКА СРПСКА / Republic of Srpska
- ТРАГОМ НАСЛИЈЕЂА / Heritage Trails
- ПУТ / Road
- Ријека / River
- Национални парк / National Park

РЕПУБЛИКА СРПСКА
REPUBLIC OF SRPSKA

ΕΒΡΟΡΡΑ
ΕΥΡΟΡΡΕ

Источно Сарајево

Остаци средњовјековних градова и утврђења и некрополе стећака, украшених уклесаним или рељефним мотивима и натписима, свједоче да је овај крај од давнина раскрсница свих важнијих путева, али и центар земље Павловића једне од најмоћнијих и најугледнијих породица босанске државе у вријеме краља Твртка Котроманића. Господарили су источном Босном, закључивали повеље и успјешно трговали из пријестонице Борац, на око десетак километара од Рогатице. Трагови властеле Павловића у многим су записима па чак и у легендама, те вјероватно и у „малој некрополи“ на локалитету Царина, село Варошиште, али сигурно на симболима општина Града Источно Сарајево.

На караванском путу од Сарајева који је водио преко Романије било је на сваких десетак километара по један хан за одмор, конач и свратиште путника, војних и трговачких каравана. Хан Пијесак је један од њих, око кога се доста касније формирало истоимено насеље. Према вјеровању Хан Пијесак је добио име по сталним жалбама мајстора, градитеља хана - да им је лош пијесак за зидање.

Овдје се, у Хан Пијеску, који вијек касније, одмарала и краљевска породица Карађорђевићи, о чему свједочи спомен соба Карађорђевића смјештена у народној библиотеци Хан Пијеска.

Хан Пијесак / Han Pijesak

ВЕЋ У XVI ВИЈЕКУ ЈЕ ПОДРУЧЈЕ САРАЈЕВА БИЛО ЈЕДАН ОД НАЈВАЖНИЈИХ ТРГОВАЧКИХ ЦЕНТРА БАЛКАНА, САОБРАЋАЈНА СПОНА ИЗМЕЂУ ИСТОКА И ЗАПАДА, А КРАК УСКОТРАЧНЕ ПРУГЕ ИЗ 1906. ГОДИНЕ ЈЕ ВОДИО ДО ВИШЕГРАДА И ДОБРУНА, ГДЈЕ ЈЕ БИЛА ДРЖАВНА ГРАНИЦА ИЗМЕЂУ АУСТРО-УГАРСКЕ И СРБИЈЕ.

East Sarajevo

Некропола стећака, село Варошине
Small necropolis, village Varosiste

The remains of medieval towns and fortresses, the standing tombstones necropolis, decorated with relief motifs and inscriptions, are giving their silent testimony to the fact that for centuries this region has not only constituted an intersection of all major roads, but was also the centre of the land belonging to the Pavlović family, one of the most powerful and prominent family of the Bosnian state during the rule of King Kotromanić. They ruled over Eastern Bosnia, made charters and successfully traded from their capital Borač, situated about ten kilometres from Rogatica.

The traces of the Pavlović nobility are found in many records and legends; possibly in the “small necropolis” at the site Carina in the

village Varosiste, but certainly in symbols of the East Sarajevo Municipality.

Along the caravan route from Sarajevo via Romanija, there used to be a caravanserai, shelter and dwelling place (Han) for passengers of military and trading caravans on every ten kilometres of the road. Han Pijesak was one of them. After a long time, the settlement was formed around it. According to the popular belief, Han Pijesak was named after constant complaints of the caravanserai builders - that the construction sand was not good for building works.

A few centuries later, the royal family Karađorđević stayed here, in Han Pijesak, as shown in the Karađorđević memorial room in the Han Pijesak National Library.

Хан Пужесак / Han Pijesak

IN THE SIXTEENTH CENTURY, SARAJEVO REGION WAS ONE OF THE MOST IMPORTANT TRADING HUBS IN THE BALKANS, BEING A LINK BETWEEN EAST AND WEST. A BRANCH LINE OF NARROW-GAUGE RAILWAY BUILT IN 1906 LED TO VIŠEGRAD AND DOBRUN, THE STATE BORDER BETWEEN AUSTRIA-HUNGARY AND SERBIA.

Вишеград

Величанствени мост на Дрини под заштитом је UNESCO-а. Обиљежио је град Вишеград, мјесто у пространој котлини ријеке Дрине, а све је овјековјечео у свом дјелу славни нобеловац Иво Андрић. У његову част, сваке године, се кроз ликовне изложбе, позоришне представе, бесједе, књижевне вечери одржава културна манифестација „Вишеградска стаза“.

Наравно, кроз богат и садржајан програм, 2011. године обиљежен је велики јубилеј 50. година од додјеле Нобелове награде за књижевност, Иви Андрићу.

„Преузвишени добротвор Мехмед-паша, који је тројици владара одано био велики везир, учини највећу дивну задужбину, нека му је Бог у добро упише. У чистој намери сагради својим милосним погледом голем мост преко ријеке Дрине. Израда му је била тако лијепа, да онај ко га види, мисли да је једно зрно бисера у води, а небески свод да му је шкољка“!

Панорама Вишеграда / Panorama of Višegrad

”Проћи ће подоста година, па ће се људи опет сетити гвозденог пута, те ће испотекаре обновити овај пут, само њиме неће путовати путници ради потребе и посла, већ људи од забаве, сербез одморишта и уживанције.“

Овако је још прије више од сто година у чувеном Креманском пророчанству писао Митар Тарабић када у овим крајевима није постојала никаква пруга.

Године 1906. захуктао је, сада већ популарни, воз Ћиро ускотрачном пругом од Вишеграда до Мокре Горе и заустављен је 1978. године. **Међутим**, прелијепи крајолик долине ријеке Рзав, шумовити крај планине Шарган, историјско богатство манастира Добрун привукао је „људе“, али овај пут, на почетку 21. вијека, „од забаве,..., уживанције“.

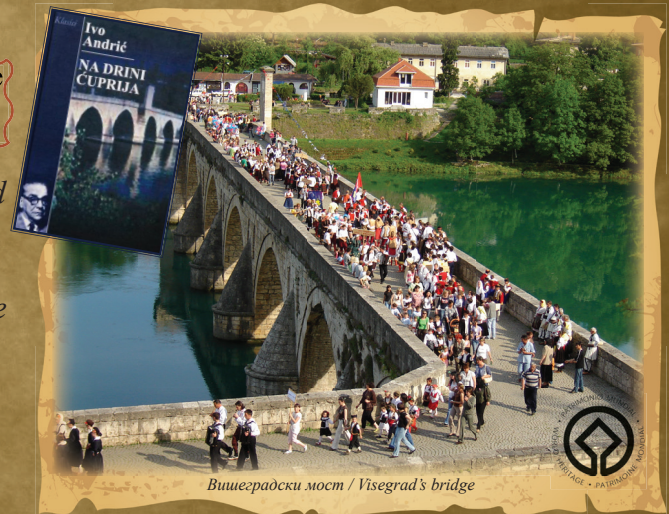
Ћирина композиција, са вагонима старим стотинама и више година у разредима прве и друге класе, у власништву Музејско-туристичког комплекса „Шарганска осмица“ вози поново...

Višegrad

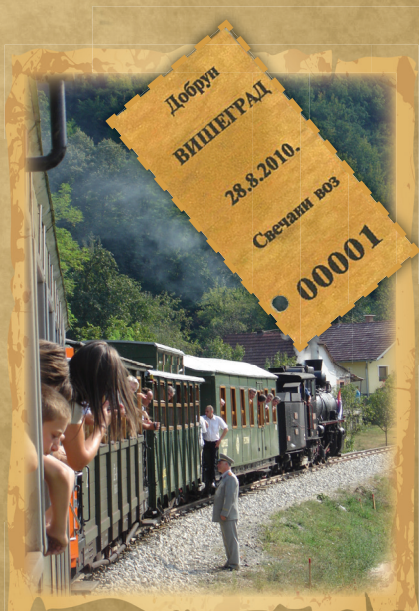
The magnificent 'Bridge over Drina' is a hallmark of Višegrad and it's also protected by UNESCO. This town is nestled in a large valley of the Drina River. Both the bridge and town were rendered timeless by the famous Nobel Prize winner, Ivo Andrić. It is in his honour, that a cultural event 'The way of Višegrad', featuring art exhibitions, theatre performances, narratives and literary evenings, is held each year.

In 2011. Višegrad celebrated the 50th anniversary of the Nobel Prize for Literature awarded to Ivo Andrić.

„Highly esteemed philanthropist Mehmed-pasha, a loyal grand vizier to three rulers, made the greatest endowment, so be it noted by God. With pure intentions he decided to build the huge bridge over the Drina River. The works at the bridge were so stunning, thus passer-bys mistook it for a pearl in the water; and the skies for shells“!

Вишеградски мост / Višegrad's bridge

”Quite a few years will go by until people start remembering this iron road, and they will then rebuild it, but this time it will not be used by travellers going to work, but people seeking fun, relaxation and enjoyment.“

This is the extract from 'Kremna Prophecies', written by Mitar Tarabić more than a hundred years ago when the railway was yet to be brought to this region.

The popular train 'Ciro' had revved up on a narrow gauge railway from Višegrad to Mokra Gora from 1906 until 1978. **Now**, in beginning of 21st century, the breathtaking scenery along the Rzav River valley, Šargan mountain woodlands, historical richness of the Dobrun monastery appeals to people who fancy the 'entertainment', ..., enjoyment'.

Ciro's composition, with the first and second class carriages more than a hundred years old, owned by the museum-tourist complex "Šargan eight" rides again ...

Источно Сарајево / East Sarajevo

Романија / Romaniya

Розатица / Rogatica

Јахорина / Jahorina

Требиње

Требињска тврђава, опасана зидинама и јаким кулама, позната као Ban Vir подизала се почетком XVIII вијека. Назив се задржао само као успомена на град, а онда и као име дубоког вира у ријеци Требишњици. Међутим, стари град у Требињу се ширио и развијао у трговачко-занатски центар, а на период аустроугарске владавине и данас подсећају грађевине јавног карактера гдје је у некадашњу касарну смјештен Музеј Херцеговине.

Поставка Дучићеве поклон збирке „Милом Требињу“ садржи умјетничке експонате од камене пластике, неколико фотографија, таписерију француске производње, амбасадорско одијело и још много тога.

У част великог српског пјесника и дипломате, требињца Јована Дучића, одржава се традиционална културно-умјетничка манифестација „Дучићев дан“, са наставком у октобру под називом „Дучићеве вечери поезије“.

Требиње / Trebinje

Херцеговачка Грачаница / Hercegovacka Gračanica

По Дучићевој жељи, коју је исказао у тестаменту, саграђен је храм Пресвете Богородице, на брду Црквина изнад Требиња. Херцеговачка Грачаница, вјерна копија манастира Грачаница са Косова и Метохије, најљепша је сакрална грађевина у цијелој Херцеговини, са летном баштом и најбољим погледом на град.

Има чак два имена Арсланагића/Перовића мост и подигао га је 1574. године, наравно, велики Мехмед Паша Соколовић.

Trebinje

Trebinje fortress, encompassed by high walls and strong towers, known as Ban Vir, was built in the early eighteenth century. The term has been retained as a memory of the city and as the name of a deep current (Vir) in Trebinjica River. However, the old town of Trebinje expanded and developed into commercial and industrial centre, still resembling the period of the rule of Austro-Hungary in the architecture of public buildings, namely former military barracks which now house the Museum of Herzegovina.

Display of the Dučić gift collection "To my dear Trebinje" contains art exhibits made of stone plastic, several photographs, French tapestries, the ambassador robe and more.

Honouring the great Serbian poet and diplomat, Trebinje-born Jovan Dučić, Trebinje hosts the traditional cultural and art event "The Day of Dučić", continuing in October under the name "Dučić's poetry evenings".

Хотел "Платани" / Hotel "Platani"

It was Dučić's wish, expressed in his will, that initiated construction of the temple of the Holy Mother, on the hill Crkvina, above Trebinje. This Gračanica of Herzegovina, a true duplicate of the monastery Gračanica from Kosovo and Metohija, is the most beautiful sacral building in the whole of Herzegovina, with its summer garden and the best view of the city.

It has two names - Arslanagića / Perović bridge - built by the 1574 by the great Mehmed Pasha Sokolović.

Кроз Херцеговину је у средњем вијеку и турско доба пролазио *Дубровачки пут / Via Ragusa*. Овим „путним коридором“ Истока и Запада пролазили су и трговци и дипломате и војске и каравани од Цавтата до Дубровника, преко Требиња, Билеће, Гацка, Фоче, Горажда и Вишеграда за Србију.

Оставили су безброј нијемих свједока, насеља и градове попут Кључа у општини Гацко, који се помиње као резиденција великог војводе Сандаља Хранића, а касније и оснивача Херцеговине Стефана Вукишића Косаче.

И Аустроугарска власт је градила и иза себе оставила бројне, данашње, културно-историјске споменике. Тако је, према пројекту француског инжињера Крантз-а, у периоду од 1891. до 1896. подигла прву лучну брану на Балкану „Клиње“, у Гатачком пољу. Грађена је од гатачког камена и пепела лаве са Везува као везивног материјала.

У **Фочи** се налази Музеј Старе Херцеговине, основан 1956. године. Сталну поставку чини 110 дана фочанске републике, спомен-соба погинулих бораца II свјетског рата, те мала етнографска поставка „Фоча у прошлости“ кроз фотографије и етнографске предмете.

Лучна брана „Клиње“ / Arch dam „Klinje“

Фоча / Foča

(Сат кула-симбол града на ушћу Ђехотине у Дрину, задужбина је Мехмед-паше Кукавице. У њу је уграђен најстарији спомен-сат из 1493. године као поклон града Дубровника трговачком центру Фочи).

*Црква на Луђу, задужбина је Мехмед паше Кукавице,
Фоча ↔ Тјентиште*

Dubrovnik road / *Via Ragusa* went through Herzegovina in the Middle Ages and the era of the Turks. This “travel corridor” between East and West was used for travel by merchants and diplomats, armies and caravans from Cavtat to Dubrovnik, via Trebinje, Bileća, Gacko, Foča, Visegrad and Goražde to Serbia. They left countless silent witnesses, medieval settlements and towns such as Ključ in Gacko Municipality, mentioned as residence of Grand Duke Sandalj Hranić and Stephen Vukšić Kosač, the later founder of Herzegovina.

Austro-Hungarian authorities built and left behind many cultural and historical monuments of today. Thus, they erected the first arch dam in the Balkans - “Klinje” in the Gacko plain, designed by French engineer Krantz between 1891 and 1896. They used Gacko stone and Mount Vesuvius lava ash as binding materials.

The Museum of old Herzegovina, founded in 1956 is situated in **Foča**. Its standing exhibition is composed of ‘110 days of the Foča Republic’, a memorial room of the fallen soldiers of World War II, and a small ethnographic exhibition “Foča in the past” shown in photos and ethnographic exhibits.

Авантюра / Adventure

(Foča - with a tower-a symbol of the city at the mouth of Ćehotina River into Drina River, an endowment of Mehmed Pasha Kukavica. The tower has a built-in clock, the gift from Dubrovnik to the trading centre Foča, dated back to 1493).

Црква на Лућу / Church on the Luća

Church on the Luća, an endowment of Mehmed Pasha Kukavica, Foča↔Tjentište

НАЦИОНАЛНИ ПАРК „СУТЈЕСКА“ је највећи и најстарији национални парк у Републици Српској и БиХ, простор заштићених природних и културно – историјских вриједности. Обухвата најљепше дјелове три херцеговачке општине Фоче, Гацка и Калиновика, гдје се по ободима пространих ливада и пашњака бијеле раштркане колибе „катуна“ – љетних сточарских насеља са вјековном традицијом.

Простор Тјентишта (lat.Tentorium) на коме се највећим дијелом простира наш национални парк, помиње се још у средњем вијеку. Било је то важно транзитно подручје, мјесто караванске станице куда је пролазио пут према Дубровнику. Ту су трговци и кириџије ноћивали по шаторима, док су робу обично склањали у магацине.

Остаци средњевјековних тврђава-градова Вратар и Тођевац, у непосредној близини, тихи су свједоци далеких времена, а на догађаје из нешто ближе прошлости подсјећа меморијални комплекс „Тјентиште“, свечано отворен 1974. године, уз поруку пјесника: „ту нико није умро ко је умро“.

Средњевјековне утврде и надгробни споменици у народу познати као стећци, такође, имају своју „причу“. Настали су од XII до XVI вијека украшени розетама, полумјесецима, крстовима, штитовима, мачевима, луковима и стријелама, те људским и животињским фигурама. Својом величином и украсним елементима свједоче о снази, положају и утицају оних над чијим посмртним остацима су подизани.

Најраспрострањенији су у Херцеговини, Подрињу и на Романији, у близини цркава али и у шумама, а поједини најљепши и најзначајнији однешени су у музеје.

NATIONAL PARK SUTJESKA is the largest and oldest national park in the Republic of Srpska and Bosnia and Herzegovina, the area of protected natural and cultural - historical heritage. It encompasses three most beautiful parts of the Herzegovinian municipalities of Foča, Gacko and Kalinovik, where the slopes of meadows and pastures are dotted by white cottages "Katun" - the summer livestock settlements with an age-old tradition.

An area Tjentište (lat. Tentorium), which is mainly covered by the national park, is mentioned as early as Middle Ages. It was an important transit area, a caravan station on the road to Dubrovnik. It is here that traders and carriers lodged in tents, while leaving their goods in storages.

The nearby ruins of medieval fortress-cities, Vratar and Todevac, are silent witnesses of those distant times. Having said that, the memorial complex Tjentište, officially opened in 1974, serves as a reminder of somewhat more recent events, with a poet's message.

A unique story is being told by medieval fortresses and tombs commonly referred to as standing tombstones (*Stećak*). They were created in the period from the twelfth to the sixteenth century, decorated with rosettes, crescent moons, crosses, shields, swords, bows and arrows, human and animal figures. Their sheer size and decorative elements testify to the strength, position and influence of those whose remains laid there. They are most commonly found in Herzegovina, Podrinje and Romanija, near churches and in forests, while some of the most exquisite ones are to museums.

A poet's message, "no one died here who died"

"Горске очи", Зеленгора / "Mountain eyes", Zelengora

Заштићена подручја Републике Српске, будућег резервата биосфере “Дрина”

Вишеградски мост / Višegrad's Bridge

Манастир Добрун, Вишеград / Monastery Dobrun, Višegrad

Мост на Жепи, Рогатица / Bridge on Žepa, Rogatica

Археолошко налазиште Склани, Сребреница
Archaeological site Skelani, Srebrenica

Protected areas of Republic of Srpska, future reservation of the “Drina” biosphere

Бори́ке са ергелом коња, Рогатица / Borike, horse haras, Rogatica

Кањон Дрине, Вишеград / Drina canyon, Višegrad

Панчићева омори́ка / Paničić's spruce

Почеци штампе на просторима данашње БиХ представљени су у спомен музеју „Горажданска штампарија“. Налази се у порти средњовјековног храма светог еликомученика Георгија у Сопотници, јер овдје је почела са радом 1591. године та друга штампарија на Балкану.

„Via Drina“

Долином Дрине је пролазио римски пут „Via Drina“ уз који су Римљани изградили град Domavia, а представљала је једно од највећих насеља и рударских престоница за римске провинције Панонију и Далмацију. На подручју Склана, подигли су Римљани и град Malvesiatium. Недавно је откривено његово сједиште и кроз изложбу Музеја Народне библиотеке Сребреница приказани су римски мозаици, фреске и епиграфски споменици римског града „Municipium Malvesiatium“.

И управо ту, у Скланима, отвара се и уређује комплекс археолошког музеја „Rimski municipium“ са једном од највећих сачуваних мозаичних површина у Републици Српској.

Јахорина / Jahorina

Јахорина и Романија дио су недирнуте природе у земљи легенди о Проклетој Јерини и њеним градовима, о народном јунаку Старини Новаку са вјечним питањем „Да ли су, у гробници поред цркве на Палама, кости румунског војсковође, српског хајдука или епског јунака?“.

Подизање старог Зворничког града приписује се баш Јерини, жени Ђурђевој, а средњовјековна тврђава национални је споменик и чувар тајне прошлих времена.

Све то и нешто више овдје је у **Зворнику**, мјесту које је 2010. године обиљежио јубилеј „600 година града Зворника“.

The memorial museum “Goražde Printing” displays the beginnings of the press in the territory of present-day Bosnia and Herzegovina. It is settled in the courtyard of the medieval church of Saint George the Great Martyr in Sopotnica, because the second printing plant in the Balkans launched its operations right here in 1519.

„Via Drina“

Drina valley was cut through by the Roman road “Via Drina”, along which road the Romans developed a town called Domavia, one of the largest settlements and a mining source of Roman provinces Pannonia and Dalmatia.

In the area of today’s Skelane, Romans also built a city called Malvesiatium, whose centre has recently been discovered. Roman mosaics, frescoes and epigraphic monuments from the Roman city of ‘Municipium Malvesiatium’ have been recently on display at the Museum of the National Library of Srebrenica.

Right here, in Skelani, the archaeological museum complex “Roman municipium” which holds one of the largest surviving mosaic areas in the Republic of Srpska is to be opened.

Зворничка капија, сувенир града / Zvornik's gate, town souvenir

Jahorina and Romanija, with their pristine nature are the land of legends of The Damned Jerina and its towns, the popular hero of Starina Novak and graveyard by the church in Pale where the eternal question still lingers “*Is this a grave of a Romanian commander, a Serbian outlaw or an epic hero?*”.

Building of the old city of Zvornik is attributed to Jerina, Djurdj’s wife, while the medieval fortress represents a national monument and keeper of the secret of old times.

All this and more can be found in **Zvornik**, a town that has celebrated its 600th anniversary in 2010.

Бијељина

По ријечима Вука Караџића, у овим крајевима,
„тешко је наћи човјека да не зна гудјети“.

Било је то његово вријеме и вријеме гуслара Филипа Вишњића, период с краја XVIII и почетка XIX вијека, и период устаничке епике која је управо тада била у настанку. Ови ствараоци и биљежничари оставили су историјске, културне и умјетничке трагове кроз збирке народних умотворина, обичаја и епских пјесама.

Бијељина и Угљевик су мјеста у коме се непрекидно оживљавају сјећања на Филипа Вишњића и личности из његових пјесама, у грбовима, називима улица и институцијама и свакако манифестацијама као што је „Вишњићеви дани културе“.

Музеј Семберије се налази у **најстаријој згради у Бијељини** и јединој која потиче из отоманског периода. Бијељинци су је називали „Конак“. И као што рекосмо, данас је то музеј са својим римским каменим споменицима, етнолошком поставком и историјском изложбом „Бијељина кроз вријеме“.

У његов посјед 1982. године дошао је стари воз „Тиро“ који је као последњи у Европи, уским колосјеком саобраћао на релацији Бијељина-Угљевик-Мезгаја до 1979. године.

Најстарија грађевина у Семберији и један од симбола Бијељине је манастир Тавна, чија је купола уцртана и у средишњи дио грба општине. Манастир се налази на обронцима Мајевице, двадесетак километара од центра града, на извору ријечице Тавне.

Манастир Тавна / Monastery Tavna

Bijeljina

According to Vuk Karadžić, in this region,
“it is hard to find a man who cannot fiddle”.

It was his time and time of the fiddler Filip Višnjić, in the late eighteenth and early nineteenth century, a period of uprising epic poetry that had just been in the making. These artists and recorders left historical, cultural and artistic records in the collection of folklore, customs and epic poems.

Bijeljina and Ugljevik are places where the memory of Filip Višnjić and characters of his poems is being revived in emblems, street names and institutions, as well as by means of events such as “Višnjić’s Culture Days”.

Semberija Museum is located in ***the oldest building in Bijeljina***, and the only one that originates from the Ottoman period. People from Bijeljina named it “Konak”. As mentioned, today it is a museum with Roman stone monuments, ethnological display and historical exhibition “Bijeljina over time.”

Трг Краља Петра, Бијељина / Square of King Petar, Bijeljina

In 1982, it gained ownership of an old train “Ćiro”, the last one in Europe, which operated on the narrow gauge railway on route Bijeljina-Ugljevik-Mezgaja until 1979.

The oldest building in Semberija and a symbol of Bijeljina is the monastery Tavna, whose dome is drawn in the central coat of arms of the municipality. The monastery is situated on the slopes of Majevica, twenty kilometres from the centre, at Tavna River source.

Добој је смјештен на тачки укрштања ријека Босне, Усоре и Спрече и један је од најстаријих градова и најважнијих градских центара у сјеверном дијелу Републике Српске, Босне и Херцеговине.

Изнад старог корита ријеке Босне, у XIII вијеку почела је градња добојске тврђаве „Градине“. Дуго је одољевала зубу времена, смјени непријатељских војних посада, поправљањима и уређењу, а сада представља вриједан културно-историјски споменик којем је враћен стари средњевјековни сјај.

Добој је мјесто гдје се укрштају и многи путеви и жељезничке пруге, а сваког ће путника у главној градској улици дочекати уређена и угланцана „Ђурина“ локомотива, некада звана „шејтан араба“.

Сви путеви, жељезнички, магистрални, путеви културе и историје воде нас даље кроз Републику Српску.

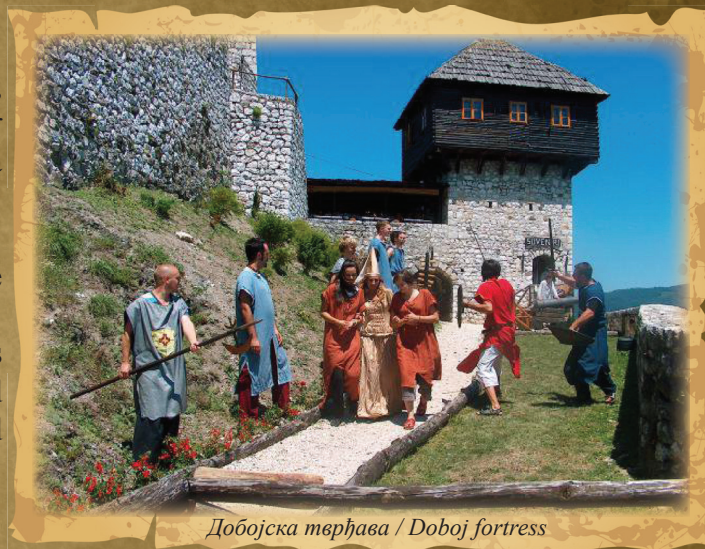
Тако и до наше „Мале Европе“ / **Прњавора** мјеста гдје се преплићу бројне културе, религије и обичаји. Било је то вријеме с краја XIX и почетка XX вијека, када овај крај насељавају Украјинци, Мађари, Нијемци, Чеси, Пољаци, Италијани...

Године 2010. године и Савез националних мањина општине Прњавор организовао је Први фестивал националних мањина под називом „Мала Европа“.

Doboj is located at the crossing point of rivers Bosnia, Usora and Spreca. It is one of the oldest cities and a major urban centre in the northern part of the Republic of Srpska and Bosnia and Herzegovina.

The building of Doboj fortress “Gradina” began in the thirteenth century above the old riverbed of Bosnia River. For a long period of time, it has been resisting the ravages of time, shift of enemy military crews, repairs and reconstructions, and now it provides a valuable cultural and historical monument that regained its old medieval glory.

Добојска тврђава / Doboj fortress

Doboj is the place where many roads and railways intersect, and where each passenger will be welcomed, in the city centre, by a polished “Ćiro`s” locomotive, also called “Sheitan araba”.

All the roads, namely railway, highway, roads of culture and history are taking us further through the Republic of Srpska.

All the way to our “Little Europe” / **Prnjavor**, the fusion of a number of cultures, religions and customs. It was during the late nineteenth and early twentieth century when the area was inhabited by Ukrainians, Hungarians, Germans, Czechs, Polish, Italians ...

In 2010, the Association of Minorities of Prnjavor Municipality organized the first Festival of national minorities titled “Little Europe”.

Прњавор / Prnjavor

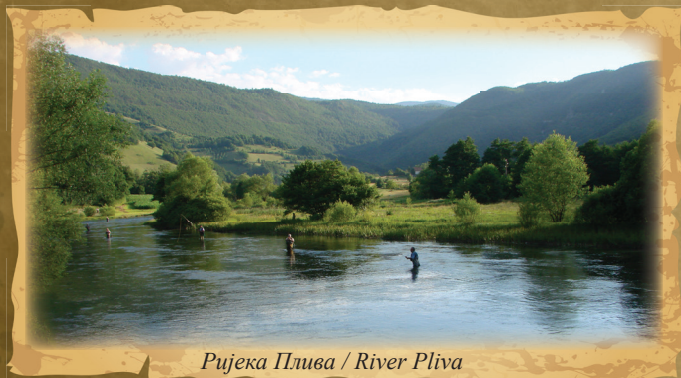
Шипово

Под римском влашћу на подручју Шипова развио се значајан градски центар, *municipium* и путна станица на магистралној цести *Salona – Servitium*. Уз тај путни правац сачувао се један од најстаријих римских натписа у Босни, уклесан у кањону Ваганца, неких 20km јужно од Шипова на подручју села Ваган.

Шипово је прекрасни крајишки град који се налази на крајњем југо-западу Републике Српске или западном дијелу БиХ. Лежи на бисерним, планинским љепотицама, ријекама Пливи и Јању. Извор Пливе представља највећи извор питке воде у Европи, прави ужитак за очи. Природно чудо крашког свијета, излетиште Јањски отоци, чини велелепни пејзаж гдје се бујно зеленило преплиће са бистрим потоцима, пјенушавим и бучним бигреним каскадама и малим водопадима ријеке Јањ, удаљен је свега неколико километара од Шипова.

У Јањским отокама можете изнајмити собе у сеоским домаћинствима, на дуже вријеме, како би пробали питу љевушу са Јања и посматрали припрему „јањског кајмака“ из дрвених качица или учествовали у купљењу сијена на пространим сеоским ливадама, нарочито у мјестима гдје се још увијек користе традиционални алати и ношње.

Највеселији дио године, у овом крају, је од октобра мјесеца. У двориштима домаћинстава по неколико дана постављени су казниви за печење ракије. Тада је изузетна прилика да пробате укусе шљивовице, крушке и ракије јабуковаче.

Ријека Плива / River Pliva

Заједно са вашим домаћинима организујте излете у природи. Задивићете се изгледом нетакнутих водопада и пећинског накита.

ОПУСТИТЕ СЕ И УЖИВАЈТЕ!

Šipovo

Under the Roman rule, in the Šipovo region an important town center emerged, municipium and traveling station on the main road Salona – Servitium by which was preserved one of the oldest Roman stone signs, carved in the Vaganc canyon, about 20 kilometers south of Šipovo, in the Vagan village area.

Šipovo is a beautiful borderlands town that is situated in the southwest reaches of RS or in the western part of BIH. It is settled on the pearly mountain beauties, the rivers Pliva and Janj. Pliva's spring represents the largest source of fresh water in Europe, a real sight for sore eyes.

A natural wonder of the krast landscape, Janjske otoke (the Isles of Janj) resort makes up for the grandiose scenery where the lush greenery intertwines with clear streams, foamy and clamorous tufa cascades and small waterfalls of the river Janj, and it is located only a few kilometers from Šipovo itself.

Rural households are available for rent at Janjske otoke, even for a longer period of time, giving you a chance to, for example, taste the traditional ljevuša pie and observe the preparation of „janjski kajmak“, a sort of cream preserved in small wooden barrels, or you can even take part in hay collecting on open country meadows, particularly in places where traditional tools and wears are still used.

Јањске отоке / Janjske otoke

The most cheerful part of the year in these parts begins in october. Throughout the households courtyards are installed caldrons in which homemade brandy is produced. That is an excelent opportunity to taste the famed slivovitz, kruska or pear brandy and also the apple brandy. Together with your hosts you can organize a picnic or a field trip. You will be amazed by the scenery of untouched waterfalls and speleological ornaments.

RELAX AND ENJOY!

Бања Слатина, Лакташи / Spa Slatina, Laktaši

Међу најинтересантнијим чуварима традиције и духовности, краја са обе стране ријеке Врбаса, уз пријатну климу, чист ваздух и богатство зеленила, бројних извора, ријека и потока, налазе се цркве брвнаре. Биле су народне цркве, грађене током средњег вијека, а ницале су на скровитим мјестима, далеко од очију императора.

Из нешто каснијег периода, али међу најљепшим је црква брвнара у Малом Блашком код Лакташа.

„Долетјела“ је на пропланак на брду Осоје, на мјесто на коме и данас постоји, и смјестила се дубоко у храстовој шуми.

У данашње вријеме врло лако се проналазе, попут оне у Романовцима, селу градишке општине, која је проглашена националним спомеником.

Интересантно је и то да се у овој цркви вјенчао велики српски књижевник и трибун Петар Кочић, који је прва слова научио (1887. године) у школи манастира Гомионица, подно змијанске висоравни.

У самом центру градића **Лакташи** налази се истоимена бања. Љековитост њене воде позната је из доба Римљана што потврђују бројни археолошки локалитети са траговима Римске архитектуре.

Најпознатија римска саобраћајница у нашим крајевима названа је „Пут соли“. Спајала је провинције Далмацију (којој је припадала и Бања Лука) и оближњу Панонију на сјеверу, а тим путем често је превожена со, вађена у Јадранском мору, по чему је пут и добио име. Била је дуга око 167 миља и водила је од Салоне (код данашњег Сплита) па до Градишке (Servitium) на ријеци Сави.

Локалитет „Зидине“, Лакташи
Location “Zidine”, Laktaši

Црква брвнара, Мало Блашко / Wooden church, Malo Blaško

The most interesting guardians of tradition and spirituality of the land on both sides of the river Vrbas, blessed with a mild climate, clean air and lush greenery, numerous springs, rivers and streams, are wooden churches. They used to be people's churches, built during the Middle Ages in secret places, out of the emperor's sight.

Although originating from a somewhat later period, one of the most stunning wooden church is the one in Mali Blaško near Laktaši.

It "landed" on a clearing on the hill Osoje, the place where it is today, settled deep in the oak forest.

They are easy to find today, like the one in Romanovci, the village of Gradiška municipality, which has been declared a national monument.

It is interesting to note that a great Serbian writer Petar Kočić got married in this church. He learned his first letters in 1887 in school of the Gomionica monastery, in the foot of plateau Zmijanje.

In the centre of **Laktaši** where the thermal water resort (bearing the town's name) is located. The healing powers of the water have been known since the Roman time as evidenced by numerous archaeological sites with traces of Roman architecture.

Best known Roman road in this area is called "*the road of salt*". It served as the connection between the provinces Dalmacija (to which Banja Luka belonged) and nearby Panonija in the north. Salt extracted from the Adriatic Sea was often transported using this road, and this is how the road got its name. It was approximately 167 miles long, and it led from *Salona (near present-day Split)*, all the way to *Gradiska (Servitium)*, on the river Sava.

*Поглед са ријеке Саве, Градишка
View sight from river Sava, Gradiška*

Херцеговачка Грачаница / Hersegovačka Gračanica

Билећко језеро / Bileća lake

Вишеград / Višegrad

Тврђава "Кастел" / Fortresse "Kastel"

Бања Лакташи / Spa Laktaši

Бања Лука / Banja Luka

Зелена љепотица Крајине, планина Козара, у вријеме бана Милосављевића проглашена је ваздушном бањом са љетниковцима на Мраковици, нешто стамбених кућа и двије гостионе са 22 собе за преноћиште.

Данас ово подручје површине од 3493,5 ха представља **НАЦИОНАЛНИ ПАРК „КОЗАРА“** са споменичким комплексом на Мраковици, подигнутим у знак сјећања на борце и народ козарачког краја који је страдао у Другом свјетском рату.

Смјештај на Козари / Accommodation, Kozara

Спомен-кућа, музеј породице Стојановић, унесена је у каталог културне понуде **Приједора** и представља депаданс Музеја „Козара“. Представљена је „прича“ браће Стојановића; о доктору Младену, хуманисти, револуционару и легенди овог краја и свјетски познатом умјетнику, сликару и скулптору Сретену Стојановићу.

Књижевни сусрети, ликовне колоније, разне манифестације дио су бројних дешавања на Козари. Посебно се истичу етно фестивали, некада смјештени и уз зидине манастира, који пружају прилику упознати се са Козарчанима, њиховим начином живота некад и сад.

Сваки је пропраћен „ојкачом“, изворном пјесмом овога краја која се прилагођава сваком времену, али задржава свој корјен.

Приједор / Prijedor

Green beauty of Krajina, the mountain Kozara, was declared an air spa during the time of ban Milosavljevic, with summer houses on Mrakovica, few residences and two inns with 22 rooms for lodging.

Nowadays, this territory with the area of 3493.5 ha is the **NATIONAL PARK „KOZARA“**, with the complex of monuments on Mrakovica, erected in memory of soldiers and people of Kozara, killed during the World War II.

Национални парк Козара, споменик
National Park Kozara, monument

Memorial-house, the museum of Stojanović family, was entered in the catalogue of cultural offer of **Prijedor**, and it belongs to the museum “Kozara”. The “story” of Stojanović brothers is presented – about doctor Mladen, a humanist, revolutionary and legend of this region, and about painter and sculptor Sreten Stojanović who is a world famous artist.

Literary encounters, art colonies, and various manifestations are just parts of a myriad of events on Kozara. Ethno festivals are those which stand out. These are sometimes located along the walls of the monastery, and they provide the opportunity to those who wish to become acquainted with the people from Kozara, with their life-style, before and now.

All of these are accompanied by “ojkača”, original song from this area, which is adapted to each period of history, but still retains its roots.

Козарачки етно / Kozara ethno

Бања Лука

”Стара тврђава, занимљиве прошлости, постати ће туристичка атракција града“ писало је, између осталог, у Врбаским новинама из октобра 1936. године.

Бања Лука, привредни, образовни, културни и спортски центар је највећи град у Републици Српској. Настањена од најстаријих времена, она у својим споменицима носи трагове бурне прошлости.

То су мјеста, некада, али свакако и данас, од великог значаја за друштвено-културна збивања овог града. Поред велелијепних здања, тргова, „паркића“ и кафића, заобићи се не може и шетња бањалучким „алејама“ којима, сада већ традиционално, продефилује велики број каравана, учесника многобројних музичких, спортских, културних манифестација, попут међународног фолклорног фестивала „Дукат“ или недавно одржаног Свјетског првенства у рафтингу.

Господска улица, Бања Лука / Gospodska st., Banja Luka

Административни центар града, Бања Лука

Пјесма ојкача или податак да је увијек био град на граничном прелазу, води нас у Нови Град. Прво је био на граници средњевјековне Босне и Угарске, касније турског и аустроугарског царства, до данашњих граница Републике Српске, БиХ и Републике Хрватске.

НЕДАЛЕКО ОДАВДЕ, ГОДИНЕ 1872/3 ИЗ МЈЕСТА ДОБРЉИН КА БАЊА ЛУЦИ ИЗГРАЂЕНА ЈЕ ПРВА ПРУГА У БИХ НОРМАЛНОГ КОЛОСЈЕКА, КАО ДИО ЦАРИГРАДСКЕ МАГИСТРАЛЕ.

Banja Luka

” *The old castle, with its interesting history, will become a tourist attraction of the city* “
it read, among other things, in the Vrbaski newspapers in October 1936.

Banja Luka, the centre of economy, education, culture and sport, is the largest city in Republika of Srpska. Inhabited since ancient times, it carries traces of tumultuous past in its monuments.

These are the places which were and still certainly are of huge importance for social and cultural events of this city. In addition to magnificent buildings, squares, parks and cafés, you must not miss the walk through Banja Luka’s alleys, where traditionally a large number of caravans parades, as well as participants of various music, sports and cultural events such as the international folklore festival “Dukat” or recently held World Rafting Championships.

The song “ojkača” or the fact that it’s always been a city on the border crossing takes us to Novi Grad.

It was first on the border of medieval Bosnia and Hungary, then on the border of the Turkish and Austro-Hungarian Empires, while presently those are borders of the Republic of Srpska, BiH and Croatia.

NOT FAR FROM HERE, IN 1872/3, THE FIRST REGULAR TRACK RAILROAD IN BIH WAS BILT FROM DOBRLJIN TO BANJA LUKA, AS A PART OF THE CONSTANTINOPLE RAILWAY.

Тврђава “Кастел” / Fortresse “Kastel”

“Нoћ музеја” / “Night of museums”

Издвач: Туристичка организација Републике Српске
PUBLISHER: NATIONAL TOURIST ORGANIZATION OF REPUBLIC OF SRPSKA

За издавача: Тихомир Љубојевић
FOR PUBLISHER: TIHOMIR LJUBOJEVIC

в.д. директор: Нада Јовановић
DIRECTOR: NADA JOVANOVIĆ

Уредник: Лорана Маловић
EDITOR: LORANA MALOVIC

Лектор: Драгана Декић
LECTOR: DRAGANA DEKIC

Превод / **TRANSLATION: OXFORD PREVODI**

Дизајн: Оливер Јовановић
DESIGN: OLIVER JOVANOVIĆ

Штампа / **PRINT: COMESGRAFIKA Бања Лука / BANJA LUKA**

Фотографије:
ТОРС у сарадњи са Туристичким организацијама општина и градова Републике Српске,
Влада Републике Српске, Савез националних мањина Републике Српске

PHOTOS:
NATIONAL TOURIST ORGANIZATION OF REPUBLIC OF SRPSKA
IN COOPERATION WITH TOURIST ORGANIZATIONS OF REPUBLIC OF SRPSKA,
GOVERNMENT OF REPUBLIC OF SRPSKA,
ASSOCIATION OF MINORITIES OF REPUBLIC OF SRPSKA

Година издања / **YEAR OF ISSUE: 2012**

